

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z wniosku A. K.
przy uczestnictwie K. K. (poprzednio W. K.) i Gminy Miejskiej K.
o podział majątku dorobkowego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 czerwca 2016 r.,
na skutek skargi uczestnika K. K.
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie
z dnia 17 grudnia 2013 r., sygn. akt II Ca 1429/13,

- 1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania,**
- 2. uczestnik postępowania K. K. i Gmina Miejska K. ponoszą koszty postępowania skargowego związane ze swym udziałem w sprawie,**
- 3. przyznaje radcy prawnemu T. B. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 1200 (tysiąc dwieście) zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu K. K. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, podlegającą podwyższeniu o należny podatek od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie o podział majątku wspólnego - po rozpoznaniu apelacji wnioskodawczynie

i uczestnika postępowania - zmienił postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie w sposób określony w pkt 1 a-d, oddalił apelację wnioskodawczyni w pozostałej części i apelację uczestnika w całości i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Od postanowienia Sądu drugiej instancji uczestnik postępowania wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i zażądał stwierdzenia, że zaskarżone postanowienie jest niezgodne z art. 42 § 1 k.r.o., art. 140, art. 212 k.c., art. 233, art. 365, art. 366 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest specjalnym środkiem prawnym, ulokowanym wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Jego celem jest stwierdzenie, że prawomocne orzeczenie sądu drugiej instancji (wyjątkowo - pierwszej instancji), a więc orzeczenie poddane już kontroli jurysdykcyjnej, jest mimo tego niezgodne z prawem. Skarga jest samodzielnym, autonomicznym instrumentem prawnym badania legalności działalności jurysdykcyjnej sądów powszechnych, służącym jednostce zamierzającej dochodzić od państwa wynagrodzenia za szkodę, o jakiej mowa w art. 77 Konstytucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35).

Jednakże nie każda skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlega rozpoznaniu, albowiem Sąd Najwyższy - zgodnie z art. 424⁹ k.p.c. - odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania, jeżeli jest ona oczywiście bezzasadna. Oceny, czy skarga jest „oczywiście bezzasadna” należy dokonywać w powiązaniu z pojęciem „niezgodności orzeczenia z prawem”, stanowiącym element konstrukcyjny skargi (art. 424⁵ § 1 pkt. 3 i 6 k.p.c.). Orzeczeniem niezgodnym z prawem - w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c. - jest orzeczenie, które jest sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo zostało wydane w wyniku szczególnie rażącej błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Innymi słowy niezgodność orzeczenia

z prawem, powodująca odpowiedzialność odszkodowawczą, musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim wypadku można orzeczeniu sądu przypisać cechę bezprawności. Sędzia, poruszający się w ramach przyznanej mu swobody, pozostający w zgodzie z własnym sumieniem, jak też prawidłowo dobierający standardy orzecznicze, działa w ramach porządku prawnego nawet wtedy, gdy wydane przez niego orzeczenie można oceniać jako „obiektywnie” niezgodne z prawem (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 323, i z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 351). Tak definiowane pojęcie „orzeczenie niezgodne z prawem” wynika ze specyfiki władzy sądowniczej oraz jej ustroju i w konsekwencji konieczności sformułowania autonomicznej, swoistej definicji bezprawności, jako przesłanki odpowiedzialności państwa za szkodę wyrządzoną orzeczeniem sądowym. Warto dodać, że również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 (OTK Zb. Urz. 2001, nr 8, poz. 256) wskazał, że stan prawny wynikający z art. 77 ust. 1 Konstytucji nie może być rozumiany jako stworzenie podstawy prawnej do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w wypadku każdego wadliwego orzeczenia sądowego.

Należy też zauważyć - co podkreśla się w piśmiennictwie - że przyjęte wyżej podejście interpretacyjne do art. 424¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.p.c. pozostaje w harmonii z praktyką Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, który dopuszcza dochodzenie od państwa naprawienia szkody wyrządzonej naruszeniem prawa wspólnotowego tylko wtedy, gdy naruszony przepis nadaje jednostkom uprawnienia, a skutki naruszenia są „wystarczająco poważne” (mają „odpowiedni ciężar”).

W związku z powyższym należy przyjąć, że bezzasadność skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest oczywista, gdy już z jej treści, bez głębszej analizy i juredycznych dociekań, wynika, że nie może być uwzględniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2007 r., V CNP 81/07, nie publ., i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2007 r., II CNP 76/07, nie publ.). Chodzi tu o oczywistość - jak podkreśla się w piśmiennictwie – diagnozowaną przez sędzię Sądu Najwyższego,

a więc taką ocenę sędziego, dokonaną przy wykorzystaniu całej jego wiedzy i doświadczenia zawodowego, z której wynika, że nie ma szans na uwzględnienie skargi.

Przedstawiony we wniesionej przez skarżącego skardze wywód nie zawiera - niezależnie od przytoczenia podstaw i ich uzasadnienia oraz wskazania przepisów prawa, z którymi zaskarżone orzeczenie jest niezgodne - przekonujących argumentów, że objęte skargą orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć (dyskrecjonalności) albo że zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Dotyczy to zwłaszcza wywodu zmierzającego do wykazania, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z naruszeniem korzystającego z powagi rzeczy osądzonej postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego z dnia 22 marca 2006 r., którym oddalono wniosek uczestnika postępowania o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym. Wbrew przekonaniu skarżącego w doktrynie i w orzecznictwie przyjmuje się zgodnie, że powagą rzeczy osądzonej jest objęte jedynie samo rozstrzygnięcie zawarte w sentencji, a nie motywy rozstrzygnięcia zawarte w uzasadnieniu orzeczenia co do istoty sprawy. Motywy te mogą jedynie służyć do wykładni granic powagi rzeczy osądzonej, gdy sama treść sentencji nie jest pod tym względem wystarczająca. Korzystające z powagi rzeczy osądzonej wymienione postanowienie nie stanowiło zatem - jak podkreślił Sąd odwoławczy - przeszkody do dokonania na etapie postępowania apelacyjnego odmiennych ustaleń co przeznaczenia kwot uzyskanych ze sprzedaży samochodów. Skarżący nie przedstawił też przekonujących argumentów, że na skutek naruszenia art. 43 § 2 k.r.o. (przytoczenie art. 42 § 2 k.r.o. należało uznać za oczywistą omyłkę), art. 140 i 212 k.c., powodującego niezgodność zaskarżonego orzeczenia z prawem w wyżej przedstawionym znaczeniu, nie otrzymał majątku odpowiadającego wartości jego udziału w objętym podziałem majątku wspólnym. Dla oceny niezgodności zaskarżonego postanowienia z prawem nie ma znaczenia zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., ponieważ podstawą skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, zgodnie z art. 424⁴ k.p.c., nie mogą być zarzuty dotyczących oceny dowodów.

Z przedstawionych Sąd Najwyższy orzekł, jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia (art. 424⁹ k.p.c. oraz art. 520 § 1 w związku z art. z art. 391, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.). Podstawę orzeczenia o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu skargowym stanowią § 15 i § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).